herpy

AGAMER

Ocellated Spinytail

Uromastyx ocellata

Uromastyx ocellata er en lille, kompakt tornhale fra klippeørkenerne omkring den sydlige del af Det Røde Hav. Ryggen er prydet med lyse øjepletter, og hannen er mere farvestrålende end hunnen. Arten bliver 25-30 cm, lever af planter og graver sig ned i en dyb, tør bund. Den kræver et varmt, tørt terrarie med kraftig UVB og forveksles let med sine nærmeste slægtninge.

Familie: Agamidae Tidligere navn: *Uromastyx ocellatus; Aporoscelis princeps* Udgivet 16. november 2026

SPECIFIKATIONER

DYRET

Voksenstørrelse	**25-30 cm** total længde inkl. hale
Levetid	**15-25 år**
Aktiv	**Dag**
Levevis	**Klippeboende, jordboende og gravende**
Biotop	**Ørken, halvørken og klippeterræn**
Sværhedsgrad	**Øvet**

PASNING

Min. terrarie	**120 × 60 × 60 cm** L × B × H til 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**27-32 °C**
Hotspot	**50-55 °C**
Temperatur, nat	**18-22 °C**
Luftfugtighed	**20-30 %**
Vand	**Vandskål**
UVB	**Nødvendig** Ferguson-zone 3
Kost	**Planter**
Holdes	**Enkeltvis eller parvis**

AVL

Formering	**Æglæggende**
Kønsmoden	**36-60 mdr.**
Kuldstørrelse	**4-20 æg**
Inkubation	**60-70 dage** ved 33-34 °C

BESKYTTELSE OG PAPIRER

CITES	**Appendiks II**
EU-bilag	**Bilag B**
IUCN	**Ikke truet (LC)**

Arten står på CITES liste II og i EU's bilag B som alle arter af Uromastyx. Handel over grænser kræver CITES- og EU-dokumenter, som udstedes af Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø (SGAV) efter bekendtgørelse nr. 1588 af 9.12.2024. Ingen agamer står på den danske liste over dyr, som private ikke må holde (bekendtgørelse nr. 1261 af 17.11.2015). Bed sælger om dokumentation for dyrets herkomst.

Om arten

Uromastyx ocellata er en af de mindre arter i slægten: en kraftigt bygget agam med kort, bred krop, korte ben, rundt hoved og en flad hale med kranse af spidse skæl. Halen bruges som værn og til at spærre indgangen til hulen. Kløerne er kraftige og egnet til at grave. Voksne dyr bliver 25-30 cm i alt, heraf er halen knap halvdelen, og de vejer omkring 225 g.

Ryggen har lyse øjepletter, som har givet arten navnet: latin *ocellus* betyder 'lille øje'. Hannerne er mere farvestrålende end hunnerne, med blå, grønne eller rødlige toner og gule eller orange pletter, mens hunnerne er lysere og mattere og ofte lidt større. Farverne skifter med varme og lys.

Arten blev beskrevet i 1823. Den har tidligere omfattet *U. macfadyeni* og *U. ornata* som underarter, men begge regnes nu som selvstændige arter. Dyr i handlen under navnet *U. ocellata* kan derfor tilhøre en af de to andre. Herkomsten er det bedste holdepunkt: *U. ornata* lever i det østlige Egypten, på Sinai og på Den Arabiske Halvø, og *U. macfadyeni* lever kun i det

nordvestlige Somalia, hvor den overlapper med *U. ocellata*, men er mindre, op til omkring 22 cm. Tjek dyrets oprindelse og udseende, før du køber.

Voksne dyr er rolige og sidder meget af dagen i solen. Arten er bedst som et dyr, man ser på, ikke et, man håndterer meget. Pasningen af netop denne art er kun sparsomt beskrevet, så tallene for klima, avl og rugning er lånt fra den nærtstående *U. ornata*, som den tidligere blev regnet sammen med.

Udbredelse og levested

Uromastyx ocellata lever i det nordøstlige Afrika: i det sydøstlige Egypten, det nordlige Sudan, Eritrea, Djibouti, det østlige Etiopien nær grænsen til Somalia og det nordvestlige Somalia. Typelokaliteten er angivet som 'Nubien', et område, der i dag for størstedelen ligger i Sudan.

Udbredelsen følger Det Røde Hav og Adenbugten og strækker sig ind i de tørre egne bag kysten. Bestandens størrelse er ikke kendt; arten regnes som ikke truet (LC).

> **Oprindelig udbredelse:** Egypten, Sudan, Eritrea, Djibouti, Etiopien og Somalia.

LEVESTED

Arten lever i varme, tørre klippeørkener og stenede halvørkener, hvor sommerdagene er meget varme, og nedbøren er sparsom. Den er dagaktiv, graver huler i fast jord eller mellem sten og får det meste af sit vand gennem planterne. Den lever enkeltvis eller i små grupper.

Hulen giver ly mod middagsheden og rovdyr og har et køligere og fugtigere mikroklima end overfladen. Hos den nærtstående *U. aegyptia* er der i gennemsnit 6 °C køligere 30 cm under indgangen end udenfor. Føden er næsten udelukkende planter.

Arten går ikke i egentlig dvale, men er mindre aktiv i vintermånederne. Hvor længe hvileperioden varer, er ikke kendt.

Læs mere: Vinterhvile og årstider

Pasning

TERRARIET

Et voksent dyr skal have et terrarie på mindst 120 × 60 × 60 cm (længde × bredde × højde), og større er bedre. Det er større, end de fleste glasterrarier tilbyder, så vælg et terrarie i træ, PVC eller plast med front af glas eller åbne døre. Tre faste sider giver ro, især for nyindkøbte dyr. Ungerne trives i samme størrelse, fordi de har brug for den samme temperaturgradient som de voksne.

Bunden graves og skal derfor være dyb: mindst 10 cm fint sand eller sandet jord. En blanding af halvt sand, 30 % jord uden gødning og 20 % ler holder gangene oppe. Hold de øverste par centimeter tørre, og fugt kun lidt i dybden. Undgå kalksand og knuste valnøddeskaller, som kan give tarmtilstopning. Ekskrementer og urinsyre fjernes dagligt, og bunden skiftes helt hver 3.-4. måned. Syge eller sårede dyr flyttes midlertidigt over på køkkenrulle.

Terrariet skal have god ventilation, helst med netlåg. Byg solpladsen af flade sten eller skifer under varmelampen, gerne som en stak med mellemrum, så dyret kan krybe ind og vælge sin temperatur. Sæt stenene fast, så de ikke vælter, når dyret graver under dem. Giv mindst tre skjul pr. dyr, fordelt mellem den varme og den kølige side. Varmelamper afskærmes, så dyret ikke kan røre dem. Hold ét dyr i hvert terrarie, og hold aldrig forskellige arter af *Uromastyx* sammen.

Læs mere: Varme og temperatur

TEMPERATUR

Solpladsen skal have en overfladetemperatur på 50-55 °C, målt med et infrarødt termometer lige under lampen. Den kølige side ligger på 27-32 °C. Varmen skal komme ovenfra, fx fra en halogenspot på 100 W omkring 25-30 cm over solpladsen, aldrig fra en varmemåtte under bunden: dyret flytter sig ikke i tide fra en for varm bund og kan blive forbrændt. Er solpladsen for varm eller for kold, så justér med en dæmper eller ved at hæve eller sænke stenene.

Om natten slukkes varmen, og temperaturen må falde til stuetemperatur, omkring 18-22 °C. Dyret skal hele tiden kunne trække sig væk fra varmen.

En egentlig vinterhvile er ikke nødvendig. Vil du give en rolig periode i vintermånederne, så kort dagslængden ned til 8-10 timer, og lad solpladsen ligge på 40-45 °C i nogle uger, uden at dyret tvinges til at faste. Hold altid øje med vægten.

LUFTFUGTIGHED OG VAND

Luftfugtigheden skal være lav, omkring 20-30 %, målt ved bunden i den kølige side. Vedvarende høj luftfugtighed gør dyret sygt, så sprøjt ikke terrariet. Bunden fugtes kun lidt i dybden, så gangene holder, og hulerne får et fugtigere mikroklima, mens de øverste centimeter er tørre.

Dyret får næsten alt sit vand gennem føden og drikker sjældent. En lille skål med frisk vand skader ikke i et velventileret terrarie og kan hjælpe tynde eller nyindkøbte dyr. Skift vandet dagligt.

Læs mere: Luftfugtighed, sprøjtning og ventilation

LYS OG UVB

Arten er dagaktiv og har brug for kraftigt lys. Brug en LED-lampe eller et lysstofrør på ca. 6500 K som dagslys, adskilt fra varmen; dyrene er mere aktive og æder bedre med det. UVB er nødvendigt: arten hører til Ferguson-zone 3, og et T5 HO-rør på 12-14 % over cirka halvdelen af terrariets længde i den varme side skal give et UV-indeks på 4,5-6 ved solpladsen. Rørets afstand afhænger af, om det sidder over eller under nettet; kontrollér med en UV-måler. Skift rørene efter 6-12 måneder eller efter producentens anvisning. Dagen er 12 timer om sommeren og kortere om vinteren.

Læs mere: Lys og UVB

FODER

Uromastyx ocellata er planteæder. Omkring 90 % af føden skal være bladgrønt og blomster, ca. 5 % hårde grøntsager og ca. 5 % tørfoder. Varier mellem salatblandinger, ruccola, mælkebøtteblade, endivie, pak choi, kålroeblade og lidt grønkål, og giv spiselige blomster som mælkebøtte, hibiscus, rosenblade og nasturtium, gerne fra egen have og altid uden sprøjtemidler. Hø og græs bliver også ædt. Hårde grøntsager som squash, gulerod og ærter rives fint.

Frø og bælgfrugter hører naturligt med: tørrede, knuste linser og hvid hirse giver protein og fedt, men fører til fedme, hvis de gives oftere end en gang om ugen, og i små mængder. Unger under seks måneder får ingen frø. Frugt er en sjælden godbid, højst et lille stykke en gang om måneden. Insekter er ikke nødvendige; en enkelt støvet melorm eller superorm kan gives en gang imellem.

Unger fodres hver dag med så meget, de kan æde, og voksne fodres 4-5 gange om ugen. Drys maden med kalk og et vitamintilskud to gange om ugen. Bipollen gives ofte i alt for store mængder; lad hellere blomsterne dække behovet.

Læs mere: Kalk, vitaminer og tilskud

ADFÆRD OG HÅNDTERING

Voksne dyr er rolige og stationære, men territoriale over for artsfæller, især hanner over for hanner. Hold dem enkeltvis. Et par kan kun holdes sammen i et terrarie, der er mindst dobbelt så stort som minimummet, og selv da er det ingen garanti. Unger er mindre territoriale og kan holdes sammen, til de nærmer sig kønsmodenhed.

Et nyt dyr skal have fred i de første uger. Opdrættede dyr falder hurtigst til, mens vildfangne kan være op til seks måneder om det. Har dyret ikke ædt efter to uger, skal en dyrlæge se det. Håndtér ikke dyret i tilvænningen, ud over vejning. Bagefter kan du tilbyde foder fra hånden. Nærm dig langsomt og altid nedefra, aldrig oppefra, for det ligner en rovfugl. Tag dyret op ved at løfte det forsigtigt nedefra og støtte kroppen. Hold dyret uden for terrariet i højst en time ad gangen, fordi det har brug for varmen. Vej dyret en gang om måneden, og søg dyrlæge ved stort vægttab. Vask hænder efter kontakt, for krybdyr kan bære salmonella.

Læs mere: Karantæne og hygiejne Læs mere: Køb af dyr: opdræt, vildfang og transport

Avl

KØNSMODENHED OG KØNSBESTEMMELSE

Hannen er mere farvestrålende og har som regel et bredere hoved, mens hunnen er lysere og ofte lidt større. Voksne hunner bliver pæreformede. Hannens farver er stærkest i parringstiden.

Arten bliver kønsmoden i 3-5-årsalderen. Sæt kun velnærede, fuldvoksne dyr i avl.

PARRING

Parret holdes sammen hele året i et stort terrarie, eller hun og han sættes sammen i en periode, når begge er i godt huld. En kølig periode med kortere dage og lavere temperatur sætter normalt gang i parringslysten hos tornhaler; om den er nødvendig for netop denne art, vides ikke.

Hannen nikker med hovedet eller vipper med bagkroppen og cirkler derefter om hunnen. En hun, der ikke er klar, vender sig om på ryggen. Under parringen bider hannen sig fast i hunnens nakkefold; selve parringen varer få minutter. Hold øje med, at hunnen ikke bliver såret, og skil dyrene ad, hvis det går for vidt.

ÆGLÆGNING OG KULD

Hunnen lægger æggene 4-6 uger efter en vellykket parring. Kuldet er på 4-20 æg alt efter hunnens størrelse, alder og sundhed; for en lille art som denne ligger det formentlig i den lave ende. Sæt en lægekasse med en blanding af sand og jord ind i den kølige side i god tid, så hunnen vænner sig til den. Bruger hun den ikke, så flyt den til den varme side. Jorden skal være så fugtig, at gangen holder.

Efter æglægningen er hunnen tydeligt tyndere. Giv hende ro, rigeligt foder og evt. en elektrolytopløsning uden smag. Hun tager som regel det meste af vægten på igen og æder og soler sig normalt inden for 1-2 uger.

INKUBATION

Grav æggene forsigtigt op med handsker på, og læg dem i samme stilling, som de lå, i en lukket beholder med fugtig perlit, der er lige fugtig nok til at klumpe, når man klemmer den. Læg dem et par centimeter fra hinanden. Efter 1-2 dage skal der være dug på beholderens sider; ellers tilsættes lidt vand. Vej beholderne en gang om ugen for at følge fordampningen.

Ved 33-34 °C klækker æggene efter 60-70 dage. Højere temperatur giver kortere rugetid.

OPDRÆT AF UNGER

Ungerne holdes enkeltvis eller i små grupper i terrarier med samme solplads og temperaturgradient som de voksne, eller i store plastkasser. Giv dem mange skjul. Bunden er køkkenrulle, fliser eller bar bund, indtil ungerne er mindst et år.

Ungerne får de samme grønne planter og blomster som de voksne, snittet fint, og fodres hver dag. Frø og tørrede bælgfrugter gives først fra seks måneders alderen. Tynde eller udtørrede unger kan tilbydes vand. Adskil ungerne, før de bliver kønsmodne.

Sundhed og typiske fejl

De fleste problemer skyldes for lidt varme eller UVB, for høj luftfugtighed og forkert kost:

- Knoglesvind (sekundær nutritionel hyperparathyreoidisme) ved for lidt UVB, kalk og D3.
- Luftvejsbetændelse og slim ved konstant høj luftfugtighed.
- Fedme ved for mange frø og for meget protein.
- Tarmtilstopning ved kalksand, valnøddeskaller og for lav temperatur.
- Forbrændinger fra varmemåtter og ubeskyttede lamper.
- Parasitter hos nyindførte dyr. Hold nye dyr i karantæne i 3-6 måneder.
- Skorpede sår på læberne og huden, som hos tornhaler kan skyldes bakterien *Devriesea agamarum*. Den smitter mellem agamer og kræver dyrlægebehandling og grundig desinfektion af terrariet.
- Æglægningsbesvær hos hunner uden egnet lægeplads.

Et sundt dyr er rundt og fast, har klare øjne og æder regelmæssigt. Vægttab, manglende appetit og sløvhed kræver en dyrlæge med erfaring i krybdyr.

Spørg altid dine kloge bekendte

Vejledningen er et godt sted at begynde, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskellige, og meget af det vigtigste lærer man af dem, der har holdt arten i årevis. Tal med en avler, en erfaren holder eller en dyrlæge med forstand på krybdyr og padder, før du anskaffer dyret - og igen, hvis noget ser forkert ud.